

Nr 173.

Godkänd av första kammaren den 28 maj 1924.

Godkänd av andra kammaren den 28 maj 1924.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående postgirorörelse.

(Sammansatta stats- och bankoutskottets utlåtande nr 2.)

Till KONUNGEN.

Genom en den 14 mars 1924 dagtecknad proposition, nr 209, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen antaga ett propositionen bifogat förslag till förordning angående postgirorörelse.

Då vid 1922 års riksdag — i sammanhang med propositionen om postsparbankens införlivning med postverket — frågan om att införa en postgirorörelse förelåg till behandling, ansåg sig riksdagen icke kunna på den då framlagda utredningen grunda ett bestämt omdöme i ärendet, utan fann riksdagen propositionen i nu berörda del icke föranleda någon riksdagens åtgärd. I anledning härav har nu ärendet underkastats ytterligare utredning, varigenom såväl spörsmålet i dess helhet som ock i vissa detaljer ytterligare klarlagts.

Under den sålunda verkställda behandlingen av ärendet hava, såsom propositionen utvisar, framkommit olika meningar rörande lämpligheten av postgirorörelsens införande i Sverige. Av generalpoststyrelsen och riksräkenskapsverket har framhållits, vilka stora fördelar som postgirorörelsen skulle medföra, såväl i form av förenkling av betalningsrörelsen, särskilt framträdande vid en jämförelse med det för närvarande tillämpade postanvisningssystemet, som ock genom att öppna ökade möjligheter till kontroll över redogörare vid dessas förvaltning och i övrigt vid penningöverflyttningar olika institutioner och personer emellan. Därvid har också åberopats, att postgirorörelsen med stor framgång genomförts i ett stort antal främmande länder, exempelvis Österrike,

Danmark, Tyskland och Frankrike. Å andra sidan har från kommerskollegium och svenska bankföreningen rests starka invändningar mot en utvidgning av statens affärsverksamhet till detta nya område, desto mer som förhållandena hos oss voro olikartade med flertalet av de länder, där systemet tillämpades, och i stället närmade sig dem i England och Förenta staterna, där postgiroinrättningen icke införts.

Utän att för egen del till närmare behandling upptaga de sålunda framförda olika synpunkterna på frågan, vill riksdagen endast framhålla att såvitt riksdagen vid sin prövning av ärendet kunnat finna måste postgiroörelsen betraktas som en nyttig inrättning, som nu bör jämväl i vårt land till gagn för allmänna samfärdseln genomföras. Genom de ytterligare utredningar, som efter tidpunkten för 1922 års riksdags behandling av frågan verkstälts, och genom vad i övrigt därefter förekommit torde ärendet hava så klarlagts, att de då framställda betänkligheterna i allt väsentligt nu kunna anses undanröjda. I detta avseende har riksdagen särskilt uppmärksammat, hurusom genom tillkomsten av den nya postsparbanksbyrån tillskapats en ny organisation inom generalpoststyrelsen med moderna anordningar för bokföring och kontroll, varav gynnsamma erfarenheter redan vunnits och som i tekniskt avseende företer likheter med den här föreslagna nya verksamhetsgrenen.

Riksdagen, som alltså med vissa i det följande omnämnda mindre jämkningar anser sig kunna antaga departementschefens förslag i ämnet, vill emellertid betona att det givetvis framstår som angeläget att vid förslaget genomförande framgå med försiktighet, så att överorganisation kan undvikas och möjlighet hållas öppen till rörelsens utveckling efter de former, som för vårt land visa sig mest ändamålsenliga.

Såsom riksdagen ovan antytt synes det riksdagen, som om postgiroörelsen lämpligast borde anknytas till den inom generalpoststyrelsen nyinrättade postsparbanksbyrån, som öppnar möjlighet att utan större omgång kunna i sig upptaga ifrågavarande nya rörelsegren. Till denna byrå torde också åtminstone till en början under själva försöksstadiet kunna förläggas det med rörelsen förenade bokföringsarbetet. Härutinnan må erinras, att, medan inbetalningar och utbetalningar å postgirokonto skola kunna verkställas å samtliga rikets postanstalter, själva bokföringen enligt planen skulle koncentreras till ett fåtal platser. I propositionen har förutsatts, att fyra dylika särskilda giropostkontor till en början skulle inrättas. Enligt riksdagens mening torde emellertid försiktigheten bjuda, att organisationen gives en ännu mera begränsad omfattning och att bokföringen till en början koncentreras till allenast en plats, nämligen postsparbanksbyrån, på sätt för postsparbanksrörelsen sker. Det är dock att förutse att i mån av rörelsens utveckling kommer för dess rationella bedrivande att krävas, att ett antal giropostkontor inrättas på lämpliga platser inom landet alltefter rörelsens lokala utbredning, föreliggande kommunikationer och andra liknande synpunkter. Att nu definitivt fatta ståndpunkt till berörda spörsmål om rörelsens centrala ledning m. m. torde dock icke vara påkallat; dessa frågors slutliga avgörande torde, då det avses en helt ny rörelsegren, böra efter generalpoststyrelsens hörande ankomma på Kungl. Maj:t.

Beträffande frågan om räntegottgörelse å insatta medel hava under ärendets behandling inom riksdagen olika meningar gjort sig gällande. I likhet med vad departementschefen föreslagit har riksdagen funnit, att det icke bör i förordningen bestämmas, att ränta ovillkorligen skall utgå, utan har riksdagen ansett denna fråga tillsvidare böra lämnas öppen till avgörande av Kungl. Maj:t med hänsynstagande bl. a. till möjligheterna att utan en på rörelsens bärighet alltför ofördelaktigt verkande utökning av bokföringsarbetet verkställa ränteberäkningen.

I 12 § av författningsförslaget har förutsatts att å generalpoststyrelsen skall ankomma att förvalta och fruktbargöra de i postgirorörelsen inestående medlen enligt grunder, som av Kungl. Maj:t bestämmas. Riksdagen har intet att invända mot nämnda paragraf men vill framhålla, att för dessa medels förvaltning torde böra gälla samma regler som de, som tillämpas för postsparbanksrörelsen.

För vinnande av nöjaktig överblick över rörelsens ekonomiska bärighet bör, såsom beträffande postsparbanksrörelsen är fallet, densamma särskiljas från styrelsens övriga rörelsegrenar med särskild redovisning för inkomster och utgifter.

I själva personalfrågan finner riksdagen det lämpligt och riktigt, att de ordinarie och extra tjänstemän, som tidigare tjänstgjort i postsparbanken, men som efter bankens omorganisation icke längre kunnat beredas arbete, i mån av behov tagas i anspråk för postgirorörelsen. Någon utökning av verkets ordinarie personal skulle icke erfordras. Emellertid har förutsatts, att den mera direkta ledningen av postgiroärendena under vederbörande byråchefs överinseende skulle utövas av tjänsteman i på löneskalan förhållandevis högt placerad tjänstegrad, och skulle det ankomma på Kungl. Maj:t att bemyndiga generalpoststyrelsen att på förordnande uppehålla såväl den befattning, som för detta ändamål kan befinnas erforderlig, som ock de övriga befattningar, vilka tilläventyrs kunna erfordras utöver dem, över vilka styrelsen eljest förfogar. Riksdagen har intet att invända mot att så sker men vill erinra om sitt ovan gjorda uttalande rörande vikten av att vid organisationen av denna nya verksamhetsgren framgå med försiktighet.

Beträffande det framlagda författningsförslaget har riksdagen endast i två avseenden ansett sig böra företaga några mindre ändringar i detsamma.

Den i 6 § förefintliga punkten: »Inbetalningsavgiften redovisas med frimärken. Utbetalningsavgiften debiteras det konto, från vilket beloppet skall utgå» har synts riksdagen böra bortfalla. Ifrågasättas kan nämligen, huruvida icke av praktiska synpunkter vore motiverat, att jämväl ifrågavarande utbetalningsavgift lämpligen kunde redovisas med frimärken. I varje fall torde icke vara erforderligt att uti ifrågavarande förordning nu intages bestämmelse rörande berörda detaljspörsmål.

I 7 § har riksdagen med hänsyn till det av riksdagen såsom lämpligt ansedda förläggandet av bokföringen till generalpoststyrelsen funnit orden: *Brev i ärende angående postgirorörelsen från kontoinnehavare till det postkontor, där hans konto föres, är portofritt, därest etc. böra givas en något förändrad avfattning,*

nämligen: Brev i ärende angående postgirorörelsen från kontoinnehavare *till postverket* är portofritt, därest etc.

Under återopande av vad riksdagen sålunda anfört får riksdagen, med förklarande att Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, tillkännagiva, att riksdagen för sin del antagit följande

Förslag

till

förordning angående postgirorörelse.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Postverket bedriver postgirorörelse i ändamål att underlätta betalningsrörelsen och befrämja sådana betalningsmetoder, som äro ägnade att minska användandet av kontanta penningar.

2 §.

Postgirorörelsen förmedlas av de fasta postanstalterna i riket samt, i den utsträckning, generalpoststyrelsen bestämmer, av lantbrevbärare.

3 §.

Den, som önskar erhålla konto i postgirorörelsen (*postgirokonto*), har att inbetala visst grundbelopp, som ej må från kontot uttagas förr än tre månader efter skedd uppsägning av kontot. Grundbeloppets storlek bestämmes av generalpoststyrelsen, dock må det ej utan Kungl. Maj:ts medgivande sättas högre än 50 kronor.

4 §.

Å postgirokonto må inbetalningar verkställas av såväl kontoinnehavaren själv som envar annan.

5 §.

Av det å postgirokonto innestående tillgodohavande må belopp enligt kontoinnehavarens förfogande överföras till annat konto (*girering*) eller ock kontant utbetalas.

6 §.

Postverket äger i postgirorörelsen uppbära följande avgifter:

- 1) för varje inbetalning av högst 50 kronor 10 öre,
- för varje inbetalning överstigande 50 kronor 20 öre;

2) för varje utbetalning
en grundavgift av 5 öre samt
en tilläggsavgift av 2 öre för varje påbörjat hundratal kronor av det belopp,
som skall utbetalas.

För girering utgår ingen avgift.

Inbetalningsavgift utgår icke för belopp, som med posten försänts till konto-
innehavaren för att kontant utbetalas till honom av postanstalt, men som, på
hans begäran, i stället gottskrives hans postgirokonto.

7 §.

Brev i ärende angående postgirorörelsen från kontoinnehavare till postver-
ket, är portofritt, därest för ändamålet användes särskilt, genom postverkets för-
sorg tillhandahållet kuvert. Användes annat kuvert, erlægges vanligt brev-
porto.

8 §.

Postverket svarar gentemot kontoinnehavare för utförandet i enlighet med
för postgirorörelsen gällande bestämmelser av de till postverket ingångna
uppdrag.

Ersättning från postverket utgår icke för skada eller förlust, som förorsakats
genom försenad expedition.

9 §.

Kungl. Maj:t bestämmer, huruvida och efter vilka grunder ränta å medel, som
innestå å postgirokonto, skall gottgöras kontoinnehavare.

10 §.

Före januari månads utgång varje år har postverket att tillställa innehavare
av konto, varå inbetalning, uttagning eller girering under nästföregående år ägt
rum, besked rörande kontots ställning vid utgången av sistnämnda år. Av beske-
det bör jämväl framgå storleken av den ränta, som för året må hava tillgodo-
förts kontoinnehavaren. Anmärkning mot beskedet skall skriftligen göras hos
generalpoststyrelsen inom utgången av det år, beskedet utfärdats. Har sådan
anmärkning icke gjorts, anses kontoinnehavaren hava godkänt beskedet, och
skall förty vid senare anförda klagomål det hos postverket förda kontot äga
vitsord.

11 §.

Innestå medel å postgirokonto, varå under loppet av tio år någon omsättning
(inbetalning, uttagning eller girering) icke förekommit, och har i avseende å
dylik fordran icke vidtagits sådan åtgärd till fordringsrättens bevarande, som
i förordningen den 4 mars 1862 i fråga om tioårig preskription och årsstämming
föreskrives, skola medlen tillfalla postverket och tillgodoföras postgirorörelsen,
dock med rätt för generalpoststyrelsen att till vederbörande återbetala beloppet.

12 §.

De i postgirorörelsen inestående medel äger generalpoststyrelsen förvalta och fruktbargöra enligt grunder, som av Kungl. Maj:t bestämmas.

13 §.

Där kontoinnehavare i bedräglig avsikt söker förfoga över större belopp än det, vartill hans tillgodohavande lämnar tillgång, eller eljest särskilda skäl därtill föranleda, må generalpoststyrelsen förordna, att hans postgirokonto skall upphöra och därå inestående medel omedelbart utbetalas till kontoinnehavaren.

14 §.

Enskilds förhållande till postgirorörelsen må icke i oträngt mål yppas.

15 §.

Bestämmelser angående postverkets deltagande i postgiro- eller annan motsvarande rörelse med främmande länder meddelas av Kungl. Maj:t.

16 §.

De ytterligare föreskrifter, som finnas erforderliga för postgirorörelsen, må, i den mån de ej meddelas av Kungl. Maj:t, utfärdas av generalpoststyrelsen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1925.

Stockholm den 28 maj 1924.

Med undersåtlig vördnad.
